

Dentalmaterialer og yrkesreaksjoner

et er trolig mørketall når det gjelder allergier og hudplager i forbindelse med dentalmaterialer, sa professor Ulf Örtengren fra Tromsø og Gøteborg. Av de mange odontologisk materialene er plastmaterialene de mest problematiske fra et yrkeshygienisk synspunkt.

Kontakteksem

Irritativ kontakteksem og allergisk kontakteksem er vanlige og plagsomme. Dette er reaksjoner som kommer 6–48 timer etter eksponering av en substans som man har blitt sensibilisert mot tidligere. Dette er ervervede allergier som kommer av gjentatt kontakt med en substans. Allergier mot plastmaterialer forekommer hos ca. 1 % av tannleger, og det er små kjønnsforskjeller, mens det ellers er en tendens til at kvinner er mer allergiske enn menn.

Irritativ kontakteksem kommer gjerne av våtarbeid og for mye vasking med såpe. Anbefalingen er å bruke hånddesinfeksjon (spritbasert) i stedet for såpevask, og en hudkrem. I tillegg bør man skifte hansker ofte og unngå latekshansker.

Plastmaterialer må behandles med respekt

En stor del av klinisk tid går med til å behandle plastbaserte materialer. Ureagerte materialer er reaktive, og selv herdede materialer kan avgis stoffer – mer dess dårligere de er herdet. Örtengren anbefalte å alltid bruke 40 sekunder lyshering, selv om anbefa-

lingen fra fabrikanter skulle være 20 sekunder. Han anbefalte videre å alltid pusse kompositter med vannspray.

Rester av plast, spesielt når den er ureagert, skal behandles slik at man unngår avdampning, eller ikke kastes slik at f.eks. vaskespersonale kan komme i kontakt med stoffene. Det er ingen vits i å lysherde rester før de kastes fordi det lufthemmede sjiktet er ureagert likevel. Tørk av instrumenter med tørr klut (ikke med sprit) før de sendes videre. Man må sjekke med kommunen eller fylket hvordan plastavfall skal håndteres. Noen steder er plastproduktene regnet som spesialavfall og det finnes rutiner for det.

Generelt skal man legge opp til en ikke-berøringsteknikk, der man må passe på at f.eks. bondingmaterialer ikke siger ned på utsiden av flaskene.

Man må heller ikke glemme at herdelys representerer en fare for øynene. Gode briller med sidebeskyttelse er det beste, men også tykke, store skjold er bra.

Det gamle og gode rådet om faktisk å lese bruksanvisningen står også ved lag.

Lover og regler

Norske lover og regler når det gjelder arbeid med plastmaterialer kan finnes hos Arbeidstilsynet (arbeidstilsynet.no). Der finnes også de administrative normene for luftforurensning. Riktignok er luftnivåene lave for odontologiske stoffer, men de skal likevel ikke ignoreres. Svenske myndig-

Professor Ulf Örtengren fra Tromsø og Gøteborg snakket om yrkesrelaterede reaksjoner på landsmøtet.

heter har mer spesifikke og tydelige anbefalinger og retningslinjer for arbeid med «herdeplaster».

Tekst og foto: Nils Roar Gjerdet